

споредъ законитѣ, които лежатъ въ тѣхната природа. Днесъ това вече се съзнава и се издига все по-настойчивъ гласъ въ педагогическия свѣтъ за два голѣми принципа — нагледностъ и активностъ при обучението — които отговарятъ напълно на детската природа. Преди да разгледамъ сжщността на тия два принципа, ще направя единъ кратъкъ исторически прегледъ на учението за активното образование.

Въ културния свѣтъ се заговори настойчиво едва преди 3—4 десетилѣтия върху трудовото обучение и то дори вече се прилага отъ нѣкои видни педагози. Обаче, идеята за активностъ при обучението, т. е. за трудовото обучение, не е съвсемъ нова. Русо, най-горещиятъ проповѣдникъ на свободното възпитание, е родоначалникъ на трудовото обучение въ съвремененъ смисълъ, като е настоявалъ да се изучи природата на детето и да се обучава съобразно нея. Неговитѣ идеи, обаче, не били възприети въ езуитскитѣ училища. Тѣ намѣрили повече отзвукъ въ чуждитѣ страни и особено въ великия духъ на Песталоци. Докато Русо е отричалъ школското образование и е говорилъ за единното, изолираното възпитание, Песталоци прилага Русовитѣ идеи къмъ масовото, училищното възпитание и образование. У разбиранията на Песталоци се срѣщатъ почти всичкитѣ елементи на трудовото обучение. За него процесътъ на обучението е процесъ на самообучение. За това всички упражнения на елементарното образование, казва той, трѣбва да действуватъ по тоя начинъ, че възпитанието да се свърже съ действителния животъ. „Думата е жива и силна, когато излиза отъ работата. Сърдцето и умътъ взиматъ участие въ всичко онова, що създава тѣлото“.

Следъ смъртта на Песталоци единичкъ неговъ вѣренъ последователъ е Фрьобелъ, основателятъ на „детскитѣ градинки“. Той подчерта голѣмото значение на детската творческа работа. Той искалъ да използва най-раннитѣ прояви на детската самодейностъ. Но, поради настаналата реакция по това време, особено въ Прусия, и неговото дѣло не могло да се развие. Неговитѣ „детски градинки“ били подозрени като гнѣзда на безбожие. Отъ тогава, па и до днесъ почти царуватъ Хербартъ-Цилеровитѣ педагогически доктрини, които сж